

KOLOMAN KERESZTES

În primăvara anului 1980 s-a stins din viață, la vârsta de 93 de ani, Koloman Keresztes, desenatorul care a ilustrat lucrările unor generații întregi de oameni de știință și cercetători clujeni.

Născut în 1887 la Luduș, el a rămas de timpuriu orfan de tată și a cunoscut devreme greutățile vieții. După terminarea școlii secundare, simțindu-și vocația pentru sculptură, s-a înscris la Academia de Arte din Budapesta. După încheierea pregătirii a activat mai întâi în domeniul meșteșugului artistic la o întreprindere de la Budapesta și a trăit apoi, după izbucnirea primului război mondial, ca artist liber profesionist, mai întâi la Budapesta și apoi la Cluj. Desenând și mai înainte pentru catedra de botanică și pentru Institutul de Studii Clasice, a fost angajat ca desenator la Universitatea din Cluj și a lucrat în cadrul acestei instituții, pînă ce a trecut la Institutul de Istorie și Arheologie al Academiei, din Cluj. Chiar după pensionare a continuat să lucreze, pînă ce, la vârsta de peste 80 de ani, bătrînețea i-a smuls penița și pensula din mîna lui atît de sigură și talentată. Pe rînd, la catedra de botanică, la Sectorul de istorie veche al Institutului și, în sfîrșit, la Institutul Agronomic, el a contribuit la publicarea unei serii de lucrări științifice de amploare, cu caracter arheologic și botanic, ușurînd editarea lor prin desenele lui reușite și precise. Dintre acestea amintim doar cîteva, în succesiunea lor cronologică: Repertoriul arheologic al Transilvaniei, monografiile despre colecția Torma Zsófia, despre cetatea dacică de la Piatra Roșie, despre castrul roman de la Buciumi și despre așezarea din epoca migrațiilor de la Morești, precum și volumele de pomologie a României. Timp de mai multe decenii studiile arheologilor clujeni apărute în „Anuarul Institutului de Studii Clasice“, în „Közlemények“, în „Studii și cercetări de istorie veche“, în „Dacia“ și în „Acta Musei Napocensis“ au fost însoțite de desenele sale.

Trăind solitar, el s-a simțit bine printre arheologii mai tineri din incinta clădirii din Str. Emil Isac, care îl apreciau și-l stimau pe „nenea Keresztes“. Îndeosebi verile, pe care le-a petrecut în cadrul șantierului de la Morești, în mediul obișnuit din copilărie al văii Mureșului, i-au prilejuit o amintire plăcută. Prin experiența și simțul lui practic a contribuit în mod substanțial la buna desfășurare a activității, iar întocmirea îngrijită a planurilor și a profilelor a creat premisele pentru publicarea monografiei de la Morești.

Lucra cu o repeziciune, dar, totodată, cu o precizie uimitoare, prin cîteva trăsături știa să redea materialul și specificul obiectului și putea să deseneze și să picteze în variate tehnici, adecvate scopului urmărit. A fost o fire modestă, un om de caracter și de o conștiinciozitate rară. Simțul lui de datorie și corectitudinea lui exemplară pot servi ca pildă, iar toți cei care l-au cunoscut îi vor cinsti amintirea.

K. HOREDȚ